

Halálzokni

(kórusok az Antigonéból)

I.

Játék a sorssal

*Héliosz, Argosz, Thébai,
Hephaisztosz, Poliüneikész,
mind csak egy kitalált
város isten-polgárai és ember-héroszai,
Laiosz, Apollón, Eteoklész,
Zeusz, Oidipusz, Iokaszté
valóságbeli istenek
játéka a sorssal, a képzelettel,
a várossal, a tájjal.
A valóság játéka önmagával.
A történet mélyén istenek ülnek.
Nem most kel fel a nap
a héttornyú város hét kapuján átsütve,
igaz se volt meséket látsz a színpadon,
de mert ott vannak,
még a napjuk is jobban éget,
az első sorban ülők
kézfejét pirosra marja,
a felkelő nap fényében
piros a felhők alja,
a szél a két testvérgyilkos
testvér nevét hadarja.
Kik uralkodhattak volna
apagyilkos apjuk után
felváltva,
de egyikük nem állta szavát,
de másikuk megtámadta magát,
a várost, házáat, hazáját,
lakhelyét és világát.
Egyiknek se volt igaza,*

*hatalmi mámor
dőlt a trónjáról lemondani
nem tudó szájából,
mint a kígyópálinka
illata, vérpálinka
szaga, hullapálinka bűze.
Igazának mámora
hajszolta a másikat a
hazaárulásba,
ahogy más körtét ad
el, vagy rabszolgát.
Mert mindig a védekezőnek
van igaza, mindig az
az erősebb, aki gyengébb.*

*Mindkettőnek volt
igaza,
de az igazuktól nem
látták az igazságot,
a sorsot,
azt, hogy a jog nem
tart tovább, mint az élet.
Ha látnák, ahogy Kreón
itt lépked,
összefognának,
de most már késő,
a pokolba nem nyílik lépcső.
Fekete tánc vigyen éjjel
a bor isteni oltárához,
a feledéshez,
legyen béke már,
legyen vége már,
itt jön Kreón, az új király,
aki fiát adta a győzelemért,
mert titkos áldozat nélkül
a harc mit sem ér,
olyan, mint a vakolatlan téglafal,
a szőlő, ha aprószemű és fanyar,
a körhinta esőben,
légy a borostyánban, légy a sörben.
Itt jön Kreón, hogy kihirdesse,
amit gondol:
az igazság szűk ruhájába
bújtatta,
nézni is undor,*

*de azért jó látni,
hogy az élet milyen
óriási,
és a halál milyen törpe.
Kreón, ma reggel nem néztél tükörbe!*

II.

A lét forog veszélyben

*Sok van, mi csodálatos,
de az embernél nincs semmi csodálatosabb –
mondja, ha nem óvatos
az ember, szájából az önáltatás kicsap.*

*Bár átkel a tengeren,
de szemetét közben a vízbe bedobja.
Húst eszik Nagypénteken,
és fittyet hány minden ostoba tilalomra.*

*Nem hisz az istenekben,
mert nem fél a törvényük ellenében élni.
Ki művel földet szebben?
A kukoricát a lóherével cseréli.*

*Sok van, mi félelmetes,
de nincs semmi félelmetesebb az embernél,
az agya veszélyt jelez,
de mégis ott áll a lengő világ-pengénél.*

*Szolgává tesz ő növényt,
állatot, embert és öntudatlan fizikát.
Alkoholt iszik, töményt,
sok csillagot, de a bolygók közt csak tízig lát.*

*Van szava a tárgyakra,
a gondolatok viharát könyvekbe fogta.
Felsőbb szótól áthatva
igyekszik föl az első égi létra-fokra.*

*A halálon nem győzhet,
de a szolgálatába még beállíthatja.
Halottaktól a földet
megtagadni, okot adhat bátor bánatra.*

*Mindenben van akarat,
de az ember talán a legakaratosabb,
ledönt régi kőfalat,
a jó vályogháza előtte földre roskad.*

*Sok mester van a földön,
de az ember a legnagyobb halálszavú mester,
azt mondják neki: lőjön,
s barátja ellen fordul kezében a fegyver.*

*Azt mondják neki: éljen,
s önmaga ellen fordul kezében a fegyver.
A lét forog veszélyben,
mert könnyen elvesztheti ember rangját egyszer.*

*Ha rosszra tör, jót csinál,
ha jót akar, abból is könnyedén jó lehet,
az öröklét is kivár,
ha megszólal a mélyben a lelkiismeret.*

*De ha nem, mi van akkor?
Ha az emberben nem marad csodálnivaló,
s törvényt szab a parancsból?
Ha valakinek már nem az a szép, ami jó?*

*Akkor nem töltök neki,
törvénytagadót helyyel, borral nem kínállok.
Túl könnyűek léptei,
lelke úgy zárja körbe, mint a vizesárok.*

*Undoksága kihat rám.
Az emberek közt mindig akad egy szemét.
Hiába is itatnám,
nem érti a bánat nyelvét, sem az örömét.*

III.

Istenlátta pillanat

*Itt jön már a kisebb testvér,
ő se fél, csak könnyezik.
Szemöldöke esőfelhő,
szaporázza lépteit.*

*Arca piros, mint a bánat,
ha lefelé megy a nap.
Nem ijedt meg, mégis reszket –
istenlátta pillanat.*

IV.

Zeusz ellen

*Odipusz kusza családján
ennyi csapás most már elég!
Ki maradna meg a lábán,
ha a sors a sarkára lép?*

*Van egy része a világnak,
ami szükségszerűen rossz.
Fények, hangok, tarka árnyak:
Zeusz könyvében lapoz.*

*De ki ő, hogy porba sújtszon
nagyapát és unokát is?
Mért rágódik úgy a múlton?
Ha nem álmos, miért ásít?*

*Takarodj már, gyilkos jószág!
A sors-labdát kinek dobod?
Olyan nehéz, mint a só-zsák.
Te kérj tőlünk bocsánatot!*

*Az égben túl sok az isten,
a földön egy király is sok.
Az ember hova fut innen?
Ti az égből hová juttok?*

*Apollón, a jóslatodat
jó tréfának gondoltad tán,
és aludtál hónapokat,
kezed nyugtatva egy műzsán.*

*Kár, hogy nem figyeltél jobban,
látnod kellett volna: zokog.
A túlvilág nagyot lobban.
Te kérj tőlünk bocsánatot!*

V.

Istenfogta pillanat

*Itt jön már a kisebb fiad,
széleseben közelít.
Szemöldöke viharfelhő,
meghallom a lépteit.*

*Arca vörös, mint a harag,
hogyha lehullik a nap.
Nem ijedt meg, mégis reszket –
istenfogta pillanat.*

VI.

A király igaza

*Amit mondtál, úgy igaz,
ahogy mondtad, király.
Mindegyikünk bólogat,
te csak bátran dumálj.*

*Hiú vagy, s nőgyűlölő,
teljesen világos,
kezedben nem volt fedő,
szádban hideg lángos.*

*Ne gondold, hogy példa kell
az oktalan népnek!
Csak szöveged tűrik el,
de rád sose néznek.*

VII.

A királyfi igaza

*Amit mondott úgy igaz,
ahogy mondta fiad,
fogadd meg a tanácsát,
és ő is szót fogad.*

*Vond vissza szavad egyszer,
még mindig sok marad.*

*Vond vissza szavad kétszer,
ne folytasd önmagad.*

*Ne legyél törvény másnak,
és hallgatnak terád.
Aludjál egyszer nappal,
hogy lásd az éjszakát.*

VIII.

Veszekvő istenek

*Istenek mért veszekednek?
Mért gyilkol a békepap?
Mért nevezik szerelemnek,
ha tűz és víz összekap?*

*A szerelem nem istenség,
a szerelem nem ember,
még a hűsége sem hűség,
óceánja nem tenger.*

*A szerelem nem is növény.
A szerelem nem állat.
A szerelem nem véredény,
az érzés nem borpárlat.*

*Mégis parancsol bárkinek,
mégis lányarcokban él,
gondolatot is átvihet
a szem széles tengerén.*

*Liánként falon kúszik föl,
harap, mint a veszett eb.
Mégis vért látsz, hogyha rád tör,
ha nem iszod, megerjed.*

*Uralkodik a királyon,
koldustól pénzt koldul,
nem kell fusson, hogy megálljon,
egyenesen megfordul.*

*Halász hálójába akad,
ott van a törvénykönyvben.*

*Bár nem jár neki hódolat,
szolgáljuk egyre többen.*

*A halál is nászágy csupán,
vallomás a rossz döntés.
Mi jön a szerelem után?
Százezer év töprengés.*

*Százezerszer felsóhajtok,
százezer könnyet ejtek:
ez a lány nem lesz már boldog,
közömbös, sötét sejtek*

*burjánzanak, nem szerelem.
De a halál mégsem cél!
Az érzésekért nincs kegyelem.
Az ég csak a földig ér.*

IX.

Halálzokni

*Akit élve sírba zárnak,
nem hiszheti, hogy föltámad.*

*Akit holtan létbe dobnak,
a halálról sokat mondhat.*

*Élve indulsz a halálba,
nagy dicsőség és nagy bánat,*

*nem kínozott meg a betegség,
nem ültek rád hosszú esték,*

*fegyver nem ért, gyönyörű vagy,
a halál blúz, rád még túl nagy,*

*a halál öv, föl ne tegyed,
se most, se majd legközelebb,*

*a halál egy hosszú kendő,
ujjon gyűrű, ajtón csengő,*

*postaláda az utcánkban,
hűtőszekrény, hogyha nyár van,*

*ha pedig tél, akkor zokni,
mégse tudod majd megszokni.*

*

*Nem lesz fiad, nem lesz lányod,
csak örökhíru haláloed.*

*Istenekkel osztozkodol,
úgy lépsz ki a halál alól,*

*mint kapuból a házmester,
mikor kukát hord ki reggel.*

*

*Te választottad a sorsod –
léted csomóját megoldod.*

*Apádért halsz, őt követed,
mégse jutsz hozzá közelebb,*

*mert a halál nagy távolság,
széltét, hosszát nem számolják.*

*

*Messze mentél, most már látod
a végéről a világot,*

*mert az pontosan akkora,
ahogy szól a király szava.*

*Látod végre, mi az ábra?
Bátor voltál, de hiába,*

*nem kell kard, vagy tör ellened,
a puszta semmi közeleg.*

X.

A bezártság dicsérete

*Az ősemler évezredek
töltött barlangba húzóda.
Farkas védte a csupasz Mauglit,
ugyanígy született Róma.*

*A barlang falán kéznyomokat
hagy az őszöd, szabad ember!
A keze ott van. Rajzolt vele.
A nemlétbe árnyként ment el.*

*Vagy nézz előre a keresztig!
Jézust egy barlangba zárják.
Ki se jön majd a sziklasírból,
ott épül föl a mennyország.*

*De nem minden kripta mennyország,
erről Rómeó tud sokat,
a véletlen buja ereje
a sorsnak mindig szót fogad.*

*Radnóti testét úgy ássák el,
zsebében vannak versei.
Kukacok kérik, hogy olvasson,
ha egyszer ott van, fel nekik.*

*Platón barlangfalon látja meg,
hogy ez a világ másolat.
Kant az ég rácsára bámulva
lel önmagában másokat.*

*Gandalfot az irigy Szarumán
torony tetejére dobja,
sas viszi el az ég-börtönből,
eljövendő századokba.*

*Anna Frank egy könyvbe falazva
fölülír minden háborút.
Te vagy ő, ha nem is tetszik,
az öröklét rádborult.*

*Persze tudom, épp elég neked
meghalni saját halálod.
Az élet szép. Sötétbe lépve
te talán nem így találod?*

*Hiszen mindenkit utolérnek
a végzet lassós lányai.
Nem véd az öröm, nem fed bánat,
a sóhajtásuk hallani.*

XI.

A soknevű isten

*Bor és öröm árva istene,
térj vissza elhagyott városodba.
Fölöttünk van Parnasszus hegye,
hol minden barlang a lélek odva.*

*A bakkhánsnők itt találtak rád,
a mustszagú, édes mellű csapat.
Hét kapu mutatja a hazád,
és hét égtáj tágas világodat.*

*Mert te nem egyetlen isten vagy,
a bortól belőled kettőt látok.
Te Dionüszosz, fehérét adj,
és tőled, Bakkhosz, vöröset várok!*

*A jövő lelke is ott lebeg
valahol a teli kehely fölött.
Ha rád gondolok, kis szédiület
fog el, a hideg ital gőzölög.*

*Ismered a forralt bor titkát,
cukrozás, kénezés mesterségét?
Közértből hoztál teli kannát?
Fogtad már szédülve asztal szélét?*

*Értünk Tokaj szőlővesszein
fönthagyta aszalódni a szőlőt,
a Kiskunság homokdombjain
a parlagfű méteresre föl nőtt.*

*Chilei bort adtál üvegben,
és almából is erjedt a löre.
A füstös kocsmából kimentem.
Az igazságért most már előre!*

*A füstös odúból kimentem
a teli konyakos üvegeket,
és lelket is hozok üvegben,
mégis hiába az igyekezet.*

*Feldőlt a pohár az asztalon,
mint artériából, ömlik a bor.
A jókedv bánatra alkalom,
lidércek hullnak az abrosz alól.*

*Bor és öröm árva istene,
térj vissza az elhagyott világba!
Nem kell nekünk a király kegye,
s ne gondoljunk testvérmentő lányra!*

*Egy kis bódulat elég lehet
az igazi mámort megérezni.
Örök üdvösség felé vezet
saját szőlőföldjén át a semmi.*

XII.

Jótanácsok elalvó nézőknek

*Ne akarj sokat,
se túl keveset,
se kavicsokat,
se kék hegyeket.*

*Ne egyél csigát,
lecsót se sokat.
Olyan a világ,
néha bólogat,*

*néha megállít.
Tiszteld a törvényt,
ne a szolgálait!
Hajolj meg önként*

*a parancsoknak.
Igazad ne oszd
soha másoknak.
Könyvekben lapozz,*

*ne legyél büszke
szándékaidra,
önmagad tükre
önmagad foglya.*

*Bajt hozol könnyen
saját fejedre.
Ne maradj csöndben!
A lét kelepce.*

*A lét kelepce,
a nemlét csapda,
hogyha lehetne,
rögtön felfalna.*

*Rögtön felfalna,
hogyha lehetne,
öregség csendje,
fogadj magadba.*